Jukka Kiviniemi
puheenjohtaja
Suomen Autokoululiitto ry
18.5.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta – Suomen Autokoululiitto ry:n asiantuntijalausunto asiassa

Suomen Autokoululiitto ry pitää hyvänä ja perusteltuna muuttaa 1.7.2018 voimaan astunutta ajokorttilakia. Ennen lakimuutosta Suomessa oli käytössä toimiva ja tutkimustuloksiin pohjautunut opetusmalli. Kyseisellä mallilla oli saatu nuorten kuljettajien onnettomuudet vähenemään merkittävästi. Valitettavasti 1.7.2018 toteutetun lakimuutoksen jälkeen nuorten onnettomuuskehitys on ollut huolestuttavaa. 15–24 –vuotiaat ovat yliedustettuina liikenneonnettomuuksissa Suomessa. Kyseinen ikäryhmä käsittää vain 11 % väestöstä, mutta silti lähes joka kolmas liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneista henkilöistä kuuluu ko. ikäryhmään. Toteutettu ajokorttilain muutos ei tue tavoitetta puolittaa liikennekuolemat vuoteen 2030 mennessä.

Nyt käsittelyssä olevassa lakiesityksessä esitetään ikäpoikkeusluvasta luopumista ja siirtymistä rajoitettuun ajo-oikeuteen. Tarkoitus olisi sallia ajokortti kaikille 17-vuotiaille vanhemman suostumuksella. Ajo-oikeutta rajoitettaisiin 17-vuotiaiden osalta kaikkina viikonpäivinä klo 00-05 välisenä aikana. 17-vuotiaat velvoitettaisiin myös käyttämään uuden kuljettajan tunnusta 18-vuotiaaksi saakka. Rajoitukseksi ehdotetaan edelleen kyydissä olevien henkilöiden määrän rajoittamista yhteen henkilöön.

Autokoululiitto ei lähtökohtaisesti kannata ajokortin saamisen ikärajan pudottamista 17 ikävuoteen. Monissa tutkimuksissa todetaan 17-vuotiaiden nuorten olevan aikuiseksi kehittymisessään sellaisessa vaiheessa, jossa vastuullisen ja turvallisen toiminnan taidot eivät ole vielä riittävällä tasolla.

Ajo-oikeuden rajoittamisessa ja uuden kuljettajan tunnukseen käyttöön liittyvässä velvoitteessa nousee suureksi ongelmaksi valvonnan vaikeus. Poliisien rajalliset resurssit valvontaan ovat laajalti tiedossa. Uuden kuljettajan tunnuksella voidaan myös olettaa olevan samat negatiiviset vaikutukset kuin aikoinaan 80 km –”lätkällä” oli.

Nuorten kuljettajien turvallisuutta voidaan parantaa koulutusta lisäämällä. Mikäli henkilöauton ajo-oikeuden alaikäraja halutaan ehdottomasti alentaa 17 ikävuoteen, tulisi 17-vuotiaana saatavan ajokortin ehtona olla autokoulussa liikenneopettajan antama ammattimainen koulutus: 10 teoriatuntia, 10 ajotuntia sekä riskientunnistamiskoulutus.

Riskientunnistamiskoulutus

Riskientunnistamiskoulutukseen ehdotetut tunti ajo-opetusta ja tunti teoriaopetusta on Autokoululiiton mielestä oikean suuntainen, mutta ei kuitenkaan riittävä toimenpide.

Hyvien oppimistulosten turvaamiseen sekä asenteiden parantumiseen tarvitaan esitettyä huomattavasti laajempi koulutuskokonaisuus.

Autokoululiitto kannattaa lakiesityksen mukaista mallia, jossa riskientunnistamiskoulutuksessa suoritettava liukkaalla ajamisen ajo-opetus (1 h) tulee suorittaa pääsääntöisesti ajoharjoitteluradalla. Myös esitys siitä, että tilanteessa, jossa ajoharjoitteluradalle on yli 80 km, voidaan liukkaalla ajamisen harjoitus suorittaa simulaattorilla, on kannatettava.

Ajoharjoitteluradalla tapahtuva opetus parantaa liikenneturvallisuutta. Oikealla autolla tapahtuvilla näytöillä ja harjoituksilla pystytään opettamaan muun muassa nopeuden vaikutukset kuljettajan toimintamahdollisuuksiin, liukkauden tunnistaminen sekä oikeat hätätoimenpiteet. Monilla ajoharjoitteluradoilla olevissa turvallisuustiloissa pystytään myös käymään läpi nuorten tyypillisiä liikenneonnettomuuksia sekä auton turvalaitteiden toimintaa. Ajoharjoitteluradoilla voidaan myös opettaa kattavasti autojen uusimpien tekniikoiden hyödyntämistä liukkaalla ajettaessa.

Ajokieltokoulutuksen laajentaminen muihin ajokorttiluokkiin

Lakiesityksessä esitetään ajokieltokoulutuksen laajentamista AM120-, AM121- ja T-luokkiin sekä kuljettajiin, jotka poliisi on määrännyt väliaikaiseen ajokieltoon.

Autokoululiitto pitää esitettyä muutosta kannatettavana. Autokoululiiton mielestä tätäkin tuloksekkaampaa olisi siirtää ajokieltokoulutuksen aiheet käsiteltäviksi kaikkien ajokorttia suoritettavien kanssa jo ennen ajokokeen suorittamista. Näin voitaisiin ennaltaehkäisevästi vähentää liikennerikkomuksia nuorten osalta.

Seuraamus vilpillisestä toiminnasta kuljettajantutkinnon teoriakokeessa

Aikaisempina vuosina teoriakokeita on hylätty vilpin vuoksi huolestuttavan suuri määrä. Vilpillinen koesuoritus ei testaa kuljettajakokelaan todellista osaamista ja on siten todennäköisesti osaltaan heikentämässä liikenneturvallisuutta. Lakiesityksessä ehdotettu kuuden kuukauden kielto teoriakokeeseen pääsyyn vilppiin syyllistyneen oppilaan sekä kuuden kuukauden kielto tulkkaamiseen vilppiin syyllistyneen tulkin osalta on kannatettava.

Suomen Autokoululiitto ry antaa mielellään lisätietoja ja täydennyksiä edellä esittämiinsä asiantuntijanäkemyksiin.